

ВЫБАРЫ ЛЕГІТЫМНЫЯ, ДЭМАКРАТЫЧНЫЯ, ПРАЗРЫСТЫЯ І СПРАВЯДЛІВЫЯ

Да такой высновы прыйшла місія назіральнікаў ад Кітая

Назіральнікі за прэзідэнцкімі выбарамі ў Беларусі ад Кітайскай Народнай Рэспублікі выконвалі сваю місію на працягу чатырох дзён, уключаючы дзень асноўнага галасавання. Яны сустрэліся са старшынёй ЦВК, наведвалі пяць выбарчых участкаў, пазнаёміліся з біяграфіямі кандыдатаў, працэдурай правядзення выбараў і падрыхтоўчай работ да іх.

«Як мы бачым, арганізатары выбараў своечасова апублікавалі выбарчыя нормы і інфармацыю пра кандыдатаў у Прэзідэнты, эфектыўна забяспечылі права вы-

было выяўлена. Выбары шырока асвятляліся беларускімі сродкамі масавай інфармацыі».

У сувязі з гэтым місія назіральнікаў ад Кітая лічыць, што «выбары адпавядаюць нацыянальным выбарчым законам Беларусі і агульнапрынятым нормам міжнароднага права, з'яўляюцца легітымнымі, дэмакратычнымі, празрыстымі і справядлівымі».

«Права на палітычнае волевыяўленне шляхам галасавання ў грамадзян Беларусі, якія маюць выбарчае права, цалкам забяспечана», — рэзюмуюць кітайскія назіральнікі.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.
medvedeva@zviazda.by

баршчыкаў на інфармаванасць, — зачытаў на рускай мове заяву місіі яе кіраўнік, **Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол КНР у Беларусі спадар Юй Чжэньці.** — У місіі склалася ўражанне, што галасаванне праводзілася паспяхова і спакойна. Парушэнняў не

ПАСЕ ГАТОВА СУПРАЦОЎНІЧАЦЬ

Абнародавана папярэдняя заява міжнародных назіральнікаў

Міжнародныя назіральнікі за прэзідэнцкімі выбарамі ўчора выступілі з папярэдняй паслявыбарчай заявай. Прадстаўнікі Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе (БДПЧ АБСЕ), Парламенцкай асамблеі АБСЕ і Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ) падзяліліся сваімі думкамі наконт правядзення гэтых выбараў у нашай краіне, а таксама абазначылі са свайго пункту гледжання пазітыўныя моманты мінулай кампаніі і яе недахопы.

— Кандыдаты маглі весці агітацыйную дзейнасць па ўсёй краіне, — адзначыў на прэс-канферэнцыі, што арганізавалі міжнародныя назіральнікі ў Мінску ў першы дзень пасля выбараў, **Кент Харстэд, спецыяльны каардынатар місіі назіральнікаў АБСЕ на выбарах Прэзідэнта Беларусі.** — Такім чынам яны змаглі данесці свае погляды да выбаршчыкаў без якіх-небудзь абмежаванняў. Кандыдаты ў Прэзідэнты расказалі нам, што іх кампанію ў сродках масавай інфармацыі асвятлялі на раўнапраўных умовах.

Кент Харстэд таксама канстатаваў, што беларускія СМІ забяспечылі грамадства інфармацыяй пра выбарчую кампанію. Разам з тым ён заўважыў, што некаторыя чыноўнікі і прадстаўнікі ўлады ажыццяўлялі агітацыю ў падтрымку дзейнага Прэзідэнта ў працоўны час.

Жак Фор, кіраўнік місіі БДПЧ АБСЕ, звярнуў увагу на той факт, што васьмі зарэгістраваным ініцыятыўным групам была дадзена магчымасць ажыццяўляць збор подпісаў па ўсёй краіне. Ён зрабіў акцэнт і на гендарным складніку: упершыню ў гі-

сторыі Беларусі сярод кандыдатаў была жанчына, у складзе выбарчых камісій, па назіранні Жака Фора, таксама шмат жанчын. Кіраўнік місіі БДПЧ АБСЕ, як і, дарэчы, усе выступаўшы, з задавальненнем адзначыў запрашэнне і гасціннасць з боку беларускай дзяржавы, а таксама тое, што Цэнтральная камісія ўсё рабіла своечасова і публікавала ўсе звесткі на сваім сайце.

Да недахопаў, на думку Жака Фора, можна аднесці тое, што дзве трэці ад нацыянальных назіральнікаў з'яўляліся прадстаўнікамі дзяржаўных арганізацый.

У сваю чаргу, **Рэха Дэнемеч, кіраўнік дэлегацыі ПАСЕ,** прызнаў, што механізм галасавання ў нашай краіне дастаткова празрысты, аднак ёсць недахопы ў працэдуры падліку галасоў.

— 11 кастрычніка выбаршчыкі мелі магчымасць зрабіць выбар празрыста ў прысутнасці шматлікіх нацыянальных і міжнародных назіральнікаў, — сказаў кіраўнік дэлегацыі ПАСЕ.

Ён таксама адзначыў, што не было ціску на выбаршчыкаў і назіральнікаў.

Рэха Дэнемеч зрабіў заяву, што ПАСЕ гатова супрацоўнічаць з Беларуссю ў рэфармаванні выбарчага заканадаўства. Па яго словах, выбары не звязаны да галасавання, гэта ўсеабадымны працэс.

Канчатковая справаздача місіі будзе абнародавана 27 лістапада.

Папярэдняя справаздача ад Міжнародных назіральнікаў змяшчае 61 пункт. Працэс галасавання станоўча ацэнены місіяй АБСЕ ў 95% выпадкаў. Агульная празрыстасць выбарчага працэсу атрымала негатыўную ацэнку ў 3% справаздач. «Услед за адкрытым і бесперашкодным запрашэннем прадстаўнікоў Міжнароднай місіі назіральнікаў за выбарамі адміністрацыя Цэнтральнай выбарчай камісіі (ЦВК) праявіла добразычлівае стаўленне да міжнародных назіральнікаў, — гаворыцца ў адным з першых пунктаў справаздачы. — Камісія здзейсніла ўсю тэхнічную падрыхтоўку і прыняла ўсе рашэнні ў вызначаныя законам тэрміны».

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

МІСІІ СНД І ШАС:

парушэнняў адзначана не было

Прэзідэнцкія выбары ў Беларусі адпавядаюць дэмакратычным прынцыпам. Да такіх высноў прыйшла місія назіральнікаў ад СНД, заявіў журналістам кіраўнік місіі Сяргей ЛЕБЕДЗЕЎ.

«Місія назіральнікаў ад Садружнасці Незалежных Дзяржаў прыходзіць да наступнай высновы: выбары 11 кастрычніка 2015 года праведзены ў адпаведнасці з Канстытуцыяй і Выбарчым кодэксам Беларусі, — сказаў Сяргей Лебедзеў. — Выбары адпавядалі дэмакратычным прынцыпам, былі празрыстымі, адкрытымі і канкурэнтнымі. Органы ўлады Беларусі і выбарчыя камісіі ўсё ўзроўняў забяспечылі ў ходзе выбараў рэалізацыю права грамадзян краіны на іх свабоднае волевыяўленне».

Да падобных высноў прыйшла місія назіральнікаў Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва (ШАС):

яна не выявіла ніводнага парушэння нацыянальнага выбарчага заканадаўства пры правядзенні выбараў кіраўніка беларускай дзяржавы. Пра гэта заявіў журналістам кіраўнік місіі назіральнікаў ШАС на выбарах Прэзідэнта нашай краіны, генеральны сакратар ШАС Дзмітрый Мезенцаў.

Дзмітрый Мезенцаў адзначыў, што ўпершыню ШАС удзельнічала ў маніторынгу выбараў на тэрыторыі дзяржавы, якая мае ў арганізацыі статус назіральніка. Ён паведаміў, што місія назіральнікаў пабывала ў Гродзенскай, Гомельскай, Брэсцкай, Мінскай і Магілёўскай абласцях на 59 выбарчых участках. «І для нас было

вельмі важна адзначыць, што мы не выявілі ніводнага парушэння нацыянальнага выбарчага заканадаўства, — зазначыў ён. — І тая сустрэча, якія адбыліся са старшынёй ўчастковых выбарчых камісій, членамі камісіі, з выбаршчыкамі, з якімі мы размаўлялі, прадстаўнікамі ў тым ліку апазіцыйных партый і рухаў, паказвалі, што гэта відавочна сёння для ўсіх: выбары прайшлі адкрыта, дэмакратычна. І выбары паказалі, што для грамадзян Беларусі права прагаласаваць за будучага Прэзідэнта ўспрымаецца як права ацэніць тое, што было зроблена дзейнай уладай і па сутнасці справы пацвердзіць курс на устойлівае сацыяльна-эканамічнае развіццё сваёй краіны».

Надзея АЛЕКСАНДРОВІЧ.
yushkevich@zviazda.by

◆ У рэгіёне

Узровень арганізацыі выбараў у Гомельскай вобласці быў вельмі высокім, аднагалосна сцвярджаюць назіральнікі місіі СНД. Як падкрэслівае каардынатар-назіральнік місіі СНД Валеры Трошка, выбары ў рэгіёне праходзілі ў штатным рэжыме, у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь:

— Усё было арганізавана добра, людзі ішлі на выбары, як на свята, з самай раніцы. Я знаходзіўся ў Цэнтральным раёне Гомеля — парушэнняў выяўлена не было. Афіцыйная ацэнка ад місіі СНД будзе крыху пазней.

Старшыня выбарчай камісіі Арлоўскай вобласці Людміла Маркіна на выбарах Прэзідэнта Беларусі працавала ў місіі міжнародных назіральнікаў ад краін СНД. Ёй давялося ажыццяўляць назіранне на 39 выбарчых участках Буда-Кашалёўскага раёна:

— Выбары адбыліся, выбары сапраўдныя, з высокай якасцю выбаршчыкаў. Відавочна, для грамадзян Беларусі гэта самая важная грамадска-палітыч-

ная падзея ў жыцці краіны. Людзі ішлі галасаваць сем'ямі. Адначасова высокі прафесіяналізм і зладжаную работу членаў як участкавых выбарчых камісій, так і тэрытарыяльнай выбарчай камісіі, на якой мы ў канцы дня, пасля закрыцця выбарчых участкаў, таксама ажыццяўлялі назіранне за падвядзеннем вынікаў галасавання. Падлік бюлетэняў адбыўся адкрыта, з выкананнем усіх працэдураў.

Прадстаўнік місіі назіральнікаў СНД Мэлсат Халімаў заўважыў, што ўчасткі для галасавання былі абсталяваны ўсім неабходным, у тым ліку для людзей з абмежаванымі магчымасцямі:

Назіральнікі місіі СНД выказалі падзяку ўладам Гомельскай вобласці за садзейнічанне па забяспечэнні іх дзейнасці. Усяго на Гомельшчыне маніторынг за выбарамі ажыццяўлялі 53 назіральнікі місіі СНД, 42 — місіі БДПЧ АБСЕ і 7,3 тысячы нацыянальных назіральнікаў.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
iost@zviazda.by

■ На думку парламентарыяў

Свае ацэнкі арганізацыі сёлетніх выбараў выказваюць дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу.

Аксана НЯХАЙЧЫК, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па правах чалавека, нацыянальных адносінах і сродках масавай інфармацыі:

— Сёлетнія выбары прайшлі арганізавана. На мой погляд, усе кандыдаты мелі доступ да СМІ, маглі заявіць пра сябе і сваю праграму, правесці агітацыйныя мерапрыемствы. Выбаршчыкі з цікавасцю паставіліся да гэтай кампаніі. Выбары шырока асвятляліся ў сродках масавай інфармацыі, таму кожны грамадзянін ведаў, куды яму прыйсці і як прагаласаваць. Замежныя назіральнікі выказваюць розныя ацэнкі сёлетняй кампаніі, але, як той казаў, колькі людзей, столькі і думак. Вядома, хацелася б, каб афіцыйныя ацэнкі не разыходзіліся з тым, што назіральнікі казалі нам у неформальнай абстаноўцы. Пры сустрэчах з намі эксперты з іншых краін адзначалі высокі ўзровень якасці насельніцтва і празрыстасць працэдуры.

Віталь БУСЬКО, старшыня Пастаяннай камісіі па міжнародных справах:

— Гэтая кампанія паказала, як узрасла палітычная культура нашых выбаршчыкаў. Я наведваў многія ўчасткі і бачыў, што ўсё ішло спакойна, раўнамерна. Людзі не тоўпіліся, але і пуста не было. Такой колькасці назіральнікаў, як сёлета, не было ніколі. Асабліва з боку еўрапейскіх структур. Самае цікавае, што сур'ёзных заўваг падчас выбараў не гучала. Былі прыдзіркі да афармлення участкаў, памылак друку ў спісах ці інфармацыйных бюлетэнях, але ў цэлым эксперты казалі, што працэдура праходзіць па правілах. Тое, што вынікі экзітполаў, праведзеных трыма арганізацыямі, амаль супадаюць, таксама сведчыць аб адсутнасці грубых парушэнняў падчас кампаніі. Мяне асабіста парадавала, што двое з кандыдатаў, якія прайгралі ў гонцы, прызналі вынікі выбараў і павіншавалі абраннага Прэзідэнта. Гэта сведчыць аб высокай культуры самога працэсу.

Валеры ГАЙДУКЕВІЧ, старшыня Пастаяннай камісіі па нацыянальнай беспецыі:

— Тое, што выбары прайшлі арганізавана, адзначалі многія назіральнікі краін СНД. Асобныя эксперты прызнаваліся, што ў Беларусі ёсць чаму павучыцца. Даostatкова поўна і аб'ектыўна сёлетняя кампанія падавалася ў СМІ. Што тычыцца еўрапейскіх назіральнікаў, то дзіўна было б чакаць, што яны ацэняць кампанію выключна станоўча. Мне здаецца, яны заўсёды шукаюць, да чаго б прычліцца. Я быў на выбарчых участках у некалькіх раёнах — у Старых Дарогах, Пухавічах — і прэтэнзій не маю. Насельніцтва мела магчымасць выказаць сваю пазіцыю без абмежаванняў

СПАКОЙНА І ПА ПРАВІЛАХ